

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра юридичного документознавства**

**УКРАЇНСЬКА МОВА В ЮРИСПРУДЕНЦІЇ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали
XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
з проблем розвитку та функціонування державної мови
(Київ, 30 листопада 2017 року)**

Частина 1

Присвячено Дню української писемності та мови

**Київ
2017**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра юридичного документознавства

УКРАЇНСЬКА МОВА В ЮРИСПРУДЕНЦІЇ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали

XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
з проблем розвитку та функціонування державної мови
(Київ, 30 листопада 2017 року)

Частина 1

Присвячено Дню української писемності та мови

Київ
2017

УДК 481(477):34(063)
У45

Редакційна колегія:

Черней В. В., доктор юридичних наук, професор, ректор Національної академії внутрішніх справ;

Гусарєв С. Д., доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, перший проректор Національної академії внутрішніх справ;

Чернявський С. С., доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, проректор Національної академії внутрішніх справ;

Костицький М. В., доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, академік НАПрН України, заслужений юрист України, професор кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ;

Спратулат Н. В., кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри юридичного документознавства Національної академії внутрішніх справ;

Титко А. В., кандидат юридичних наук, начальник відділу організації науково-дослідної роботи Національної академії внутрішніх справ;

Корольчук В. В., кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи Національної академії внутрішніх справ

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ від 25 жовтня 2017 року (протокол № 2)

Матеріали подано в авторській редакції. Редакційна колегія не завжди поділяє висловлені позиції та не несе відповідальності за їх зміст

У45 **Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи [Текст] : матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 30 листоп. 2017 р.) : у 2 ч. / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарєв, С. С. Чернявський та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. – Ч. 1. – 252 с.**

УДК 481(477):34(063)

© Національна академія внутрішніх справ, 2017

ЗМІСТ

ПРИВІТАННЯ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

<i>Черней В. В.</i>	10
---------------------------	----

НАУКОВІ ДОПОВІДІ

<i>Костицький М. В., Кушакова-Костицька Н. В.</i> УКРАЇНСЬКА МОВА В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОЇ РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ.....	13
<i>Симоненко Л. О.</i> ДО ІСТОРІЇ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	17
<i>Артикуца Н. В.</i> СТАН, ПРОБЛЕМИ Й ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЛІНГВОЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	20
<i>Усенко І. Б.</i> ПРАВОВИЙ СТАТУС МОВ У ЗАКОНОПРОЕКТАХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ 2017 РОКУ	24
<i>Юрчук О. Ф.</i> КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПРАВНИКА В ПАРАДИГМІ ІННОВАЦІЙ	31

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ

Секція 1

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЮРИДИЧНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

<i>Дзира І. Я.</i> ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОСОБИ В РЕЄСТРІ ВІЙСЬКА ЗАПОРІЗЬКОГО НИЗОВОГО 1756 РОКУ	34
<i>Бойчук В. М., Бойчук М. В.</i> МОВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В ІСТОРИЧНОМУ ТА МОДЕРНОМУ КОНТЕКСТІ	37
<i>Трофанчук Г. І.</i> МОВА БОГОСЛУЖІННЯ У СФЕРІ КАНОНІЧНОГО ПРАВА	40

Дручек О. В. БІЛІНГВІЗМ ТА ІНШІ ЛІНГВІСТИЧНІ ДЕВІАЦІЇ ЯК ЯВИЩА МОВНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ	43
Залізник Г. М. МОВА ЯК ЧИННИК ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ УКРАЇНИ В СОЦІОЛОГІЧНОМУ ВИМІРІ	46
Колюшева О. С. НЕОБХІДНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ПУРИЗМУ В УКРАЇНІ	50
Кость С. П. ДИСКУРС У ЗАМІТКАХ НА ПРАВОВУ ТЕМАТИКУ: ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ	53
Лукашенко А. А. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ В УКРАЇНІ	56
Марчило Л. М. ЧАСОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА В «АКТОВІЙ КНИЗІ ЖИТОМИРСЬКОГО МІСЬКОГО УРЯДУ КІНЦЯ XVI СТ. (1582–1588 РР.)»	58
Шевчук І. Л. ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ НАКАЗУ В ДІЛОВІЙ ДОКУМЕНТАЦІЇ ГЕТЬМАНЩИНИ	62
Ялова О. В. РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ В УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ ТА СУСПІЛЬСТВІ	66
Проценко Г. П. ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОСВІТУ»: МОВНЕ ПИТАННЯ	69
Клименченко С. Д. ПОДОЛАННЯ СУРЖИКУ ЯК ОСНОВА КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ КУРСАНТІВ	72
Воят Л. І. СПРИЙНЯТТЯ ЗОВНІШНЬОГО СВІТУ ЧЕРЕЗ МЕХАНІЗМ МОВИ	74

Секція 2
РОЗВИТОК ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Баулін О. В. ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ (IN ABSENTIA): ПРОБЛЕМИ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	77
Павлишин О. В. ЗНАКОВО-СИМВОЛІЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ ІДЕЇ ПРАВА В ТЕКСТАХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ.....	80
Сторчак Н. А. ТЕРМІНОЛОГІЧНЕ ПОЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТА ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ	84
Гдакович М. С. ТЕКСТИ ДОКУМЕНТІВ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ ЯК ДЖЕРЕЛО ДОСЛІДЖЕННЯ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОЇ ТЕРМІНОЛЕКСИКИ	88
Чулінда Л. І. ПРОБЛЕМА УЗГОДЖЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ У СФЕРІ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....	92
Кондратюк-Антонова Т. В. ЮРИДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ: ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	96
Красницька А. В. ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ У ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ	99
Лощинська Н. В. ПЕРШІ СПРОБИ ТВОРЕННЯ ЮРИДИЧНИХ КЛІШЕ В УКРАЇНСЬКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ ТЕКСТАХ 20-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ.....	103
Мінчак Г. Б. КОНОТАТИВНИЙ МАКРОКОМПОНЕНТ У СЕМАНТИЧНІЙ СТРУКТУРІ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ	107

Онуфрієнко О. В. КАТЕГОРІЯ «НЕОВЕБЕРІВСЬКА ДЕРЖАВА»: ГЕНЕЗА Й СПЕЦИФІКА ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ФІКСАЦІЇ НА РІВНІ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ТА НАУКИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	111
Онуфрієнко Г. С. НАУКОВО-МЕТОДИЧНА КОНЦЕПЦІЯ ЕФЕКТИВНОГО ФОРМУВАННЯ В МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	113
Коваленко І. А. СТРОКИ І ТЕРМІНИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ.....	118
Боровська І. А. КАТЕГОРІЯ «ДОБРОСОВІСНІСТЬ» У КОНТЕКСТІ ЗЛОВЖИВАННЯ ЦИВІЛЬНИМИ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПРАВАМИ	120
Гопкало Л. М. РОЗВИТОК ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ТУРИЗМУ	125
Козловський В. І. РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	129
Сукаленко Т. М. КЛАСИФІКАЦІЯ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ У СИСТЕМІ ПРАВНИЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	132
Томіленко Л. М. ЮРИДИЧНІ ТЕРМІНИ-СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ В ТЛУМАЧНІЙ ЛЕКСИКОГРАФІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: КІНЕЦЬ ХХ СТОЛІТТЯ ТА СУЧАСНІСТЬ.....	137
Туровська Л. В. ЮРИДИЧНИЙ ТЕРМІН ЯК ОБ'ЄКТ КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНОЇ ПАРАДИГМИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	140
Яценко Н. О. ТЕРМІН І СЬОГОДЕННЯ	143

Стефанова Г. Г.
ПРОБЛЕМА ЮРИДИЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ
І ТЕКСТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ..... 147

Лебедєва Н. В.
ЮРИДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ТА ЇЇ ВИВЧЕННЯ
НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ МОВИ
У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ..... 149

Секція 3
ВИКОРИСТАННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ЗНАНЬ
У ЮРИДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ

Дудко І. В.
ПРОНОМІНАТИВИ ЯК ВИРАЗНИКИ СЕМАНТИКИ
НЕОЗНАЧЕНОСТІ В МОВІ..... 152

Ляшук А. В.
МОВА ПРАВА: НЕВЕРБАЛЬНИЙ АСПЕКТ 156

Маковій В. П.
ПРАКТИКА ВЕРХОВНОГО СУДУ УКРАЇНИ
ЩОДО ТЛУМАЧЕННЯ ДЕЯКИХ ПОЛОЖЕНЬ
ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА..... 158

Сковронська І. Ю.
СТАЛІ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ ПРАВОВОГО ЗМІСТУ
У ДВОМОВНІЙ ПРЕСІ США І КАНАДИ 163

Шкуратенко О. В.
ЩОДО ЕТИМОЛОГІЇ ПОНЯТТЯ
«ЖАРГОН КРИМІНАЛЬНИЙ» 166

Кудінов В. А.
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ
ДЕРЖАВНОЇ МОВИ ПІД ЧАС СТВОРЕННЯ
ДОКУМЕНТІВ ЮРИДИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ
З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ
ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ..... 169

Стратулат Н. В.
РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ДІЯЛЬНОСТІ
ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ 173

Секція 3
ВИКОРИСТАННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ЗНАТЬ
У ЮРИДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ

Дудко І. В., кандидат філологічних наук, доцент,
професор кафедри української мови
Національного педагогічного університету імені
М. П. Драгоманова

ПРОНОМІНАТИВИ ЯК ВИРАЗНИКИ СЕМАНТИКИ
НЕОЗНАЧЕНОСТІ В МОВІ

Означеність – неозначеність як мовна універсалія дає змогу фіксувати різні ступені знання про об'єкт і в системі мовних засобів має своє вираження, реалізуючись в артиклевих мовах за допомогою спеціальних граматичних засобів – артиклів, а в безартиклевих – через функціонально-семантичну категорію означеності-неозначеності за допомогою лексичних, морфологічних, синтаксичних, просодичних засобів та їх поєднань.

Одним із найважливіших засобів вираження неозначеності як другого компонента бінарної опозиції «означеність–неозначеність» у слов'янських мовах і, зокрема, у сучасній українській літературній мові є розгалужена система неозначених займенників, або неозначених прономінативів.

Специфіка неозначених прономінативів як маркерів прагматичної неозначеності полягає у тому, що вони беруть участь у передачі різних її видів. Неозначеність витлумачують як відсутність точної ідентифікації предмета, особи, ознаки, кількості тощо. Ця відсутність може бути зумовлена різними чинниками, зокрема комунікативними намірами мовця: мовцеві невідомі особа, предмет, ознака тощо; для мовця вони несуттєві; мовець не впевнений, що вони йому відомі; мовець вважає непотрібним дати точну інформацію, прагне приховати її тощо [4, с. 227].

Помітний внесок у розробку питань, пов'язаних із неозначеними займенниками, у слов'янських мовах зробили такі мовознавці, як В. В. Виноградов, Ю. Л. Яворська, І. Пете, Є. М. Галкіна-Федорук, О. М. Селіверстова, Ю. Рибак, Г. Кржижкова, Л. Я. Маловицький, Й. О. Дзензелівський,

В. Ф. Сич, С. П. Самійленко, С. П. Бевзенко, Л. А. Булаховський, І. Г. Матвіяс, В. М. Ожоган, В. Г. Шехтер, М. Івич, Р. Ружичка, Я. С. Глушковська, Н. О. Янко-Триницька, Є. М. Сидоренко, М. О. Шелякін, Т. М. Ніколаєва, А. Трнкова, М. І. Откупщикова, М. Хаспельмат, О. В. Падучева, Ю. Б. Смирнов, С. М. Кузьміна.

В українському мовознавстві неозначеним займенникам було присвячене дисертаційне дослідження «Семантика і функціонування неозначених займенників у сучасній українській літературній мові» [2], яке лягло в основу опублікованої пізніше монографії «Займенникове вираження категорії означеності–неозначеності в українській мові» [1].

Розвиток мови, науки про мову та, власне, мовна практика показують, що коло займенникових засобів вираження семантики неозначеності значно розширилося. Аналіз відповідних мовних одиниць потребує залучення кількох підходів: функціонально-семантичного, комунікативно-прагматичного, когнітивно-ономасіологічного. Займенникові слова потребують уваги в загальнотеоретичному, типологічному, зіставному та порівняльно-історичному аспектах.

Нині недостатньо вивченою залишається низка питань: інвентаризація складу займенникових засобів вираження неозначеності, їх кваліфікація та класифікація, з'ясування диференційних семантико-функціональних ознак займенників зі значенням неозначеності та контекстуальних умов взаємовиключення їх або ж можливого рівнозначного функціонування, багатозначності згаданих прономінативів і їх функціонального призначення як виразників об'єктивно-прагматичної та суб'єктивно-прагматичної неозначеності, особливостей їхнього стилістичного вживання, явища граматикизації та прономіналізації тощо.

Неозначені прономінативи, характеризуючись загальною для всіх займенникових слів дейктичною функцією, вказують на невизначеність особи, предмета, ознаки, якості чи кількісного вияву, тобто виражають неясне, невідоме, точно не визначене загальне уявлення про особу, предмет, якість, властивість, належність, кількість, порядкове місце якогось предмета (істоти) в ряді інших тощо.

Традиційно до лексико-семантичного розряду неозначених у слов'янських мовах належать такі займенники [3, с. 38–39]:

– *українські* дехто, дещо, деякий, хтось, щось, якийсь, чийсь, хто-небудь, що-небудь, який-небудь, будь-хто, будь-що, будь-який, абиякий, бозна-хто, бозна-що, казна-хто, хтозна-що;

– *російські* некто, нечто, некоторый, некий, кто-то, что-то, какой-то, чей-то, кто-либо, кто-нибудь, кое-кто, кое-что;

– *білоруські* нехта, нешта, некаторы, нейкі, нечы, абьякі, якісьці, хтосьці, штосьці, чыйсьці, хто-небудзь, што-небудзь, чый-небудзь, абы-хто, абы-што;

– *польські* ktoś, coś, ktokolwiek, cokolwiek, kto bądź, co bądź, byle kto, byle co, ktośkolwiek, cośkolwiek, czyjs;

– *чеські* někdo, něco, nějaký, některý, něčí, kdosi, cosi, jakýsi, kterýsi, čísi, kdokoli(v), cokoli(v), kterýkoli(v), jakýkoli(v), číkoli(v), kdekdo, kdejaký, kdečí, kdecó, málokdo, máloco, málokterý, ledakdo, ledacos, ledajaký, ledakterý, ledačí, bůhvídko, bůhvíjaký, bůhvíčí;

– *словацькі* dakto, dačo, dačí, daktorý, niekto, niečo, niektorý, vol'akto, vol'ačo, vol'ačí, vol'aktorý, vol'aký, vol'ajaký, ktosi, čosi, ledakto, ledačo, ledajaký, kdekto, kdečo, hocikto, hocičo, máloktó, máločo, všelikto, všeličo, ktokolvek, čokolvek, niečí «чийсь»;

– *верхньолужицькі* něchtó «хтось», něšto «щось», někajki «якийсь», někotry «деякий», štóžkuli, něchtóžkuli «будь-хто», něštožkuli «будь-що», něčeji «чийсь»;

– *нижньолужицькі* něcht(en), něco, někotary, někaki, něchtenžkuli «будь-хто», něcožkuli «будь-що», někotaryžkuli «будь-який», něсеji «чийсь»;

– *болгарські* някой, нещо, кой да е, някакъв, нечий;

– *македонські* некој, кој било, што било, кој да е, нешто, некаков, нечиј;

– *сербохорватські* нѐко (нѐтко) «хтось», нѐшто «щось», нѐкѐ «якийсь», нѐкакав «який-небудь, якийсь», кòјѐгод «усякий», ма штѐ «хто-будь», ѐко «хто б не був», ѐшта «що б то не було; що-небудь», ѐкакав «який-небудь, який би не був», нѐчијѐ «чийсь», бòгзнā шта «бозна-що»;

– *словенські* nékdo «хтось», nëkaj «щось», kdòrkóli «хто-небудь, будь-хто», kdòrsibódi «хто-небудь, будь-хто», kàrkóli «що-небудь, будь-що», kàrsibódi «що-небудь, будь-що», málokdo

«мало хто», *málokaĵ* «мало що», *nékak* «якийсь», *nekatéri* «декотрий», *néki* «якийсь», *katérikoli* «будь-який», *čígarkoli* «будь-який», *málokatéri* «мало котрий», *bógve kaĵ* «бозна-що».

У сучасній українській літературній мові афіксальні неозначені займенники утворюються від основи питально-відносних займенників *хто*, *що*, *який*, *чий*, *котрий* за допомогою препозитивних *аби-*, *будь-*, *де-*, *казна-* (розм.), *хтозна-* (розм.), *бозна-* (розм.), *чортзна-* (фам.) та постпозитивних *-небудь*, *-будь* (розм.), *-сь* формантів.

Крім афіксальних, неозначеність можуть виражати безафіксні займенники *хто*, *що*, *який*, *чий*, *котрий*, які є стилістично маркованими і вживаються переважно в розмовному мовленні.

Розмовне мовлення позначене також функціонуванням похідних неозначених займенників із виразним емоційно-експресивним значенням: *неабихто*, *неабищо*, *неабиякий*, *неабичий*, *неабикотрий*, *напівхтось*, *напівщось*; *батьказна-хто*, *батьказна-що*, *чорт(и)батьказна-що*, *чорт(и)батьказна-який*, *бісизна-що*, *хтось-то*, *якийсь-то*; *хто-хто*, *що-що*, *хто-не-хто*; *який-такий*.

У деяких контекстах до неозначених функціонально наближаються займенники інших семантичних груп, зокрема означальні *інший*, *кожний* (*кожен*), *усякий* (*всякий*) та заперечний *жодний* (*жоден*).

До неозначених займенників за своїм значенням наближаються займенникові сполучення (стійкі сполуки, синтаксичні фразеологізми) типу: *невідомо хто* (*що*, *який*); *невідь хто* (*що*, *який*); *не знати хто* (*що*, *який*); *хто* (*що*, *який*) *завгодно*; *хто* (*що*, *який*) *хочеш*; *хто* (*що*, *який*) *попало*; *багато хто* (*що*, *який*); *мало хто* (*що*, *який*); *бог знає хто* (*що*, *який*); *байдуже хто* (*що*, *який*); *хоч (би) хто* (*що*, *який*); *хто б (то) не був*; *що б (то) не було*; *той чи інший* тощо. Варто наголосити, що наведені займенникові сполучення виступають еквівалентами афіксальних неозначених займенників – аналітичними номінаціями, що зазнають своєрідної граматикалізації.

Поповнення розряду аналізованих мовних одиниць відбувається також шляхом транспозиції (прономіналізації), тобто переходу інших частин мови до неозначених займенників.

У ролі неозначених займенників можуть вживатися прономіналізовані прикметники (*окремий, певний, відомий, даний, різний, другий*), числівник *один*, зрідка іменники (*річ, справа, діло*).

Отже, є всі підстави стверджувати, що новий погляд на витлумачення категорії означеності-неозначеності в мові потребує аналізу не лише традиційних, а й нових мовних засобів вираження цієї категорії, зокрема займенників та займенникових комплексів із семантикою неозначеності.

Список використаних джерел

1. Дудко І. В. Займенникове вираження категорії означеності-неозначеності в українській мові : монографія / І. В. Дудко. – Київ : Альфа Реклама, 2011. – 232 с.
2. Дудко І. В. Семантика і функціонування неозначених займенників у сучасній українській літературній мові : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / І. В. Дудко. – Київ, 2002. – 255 с.
3. Исторична типологія слов'янських мов / НАН України Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – Ч. 2. / за ред. О. Б. Ткаченка. – Київ : Довіра, 2008. – 264 с.
4. Кузьмина С. М. Семантика и стилистика неопределённых местоимений / С. М. Кузьмина // Грамматические исследования. Функционально-стилистический аспект : Суперсегментная фонетика. Морфологическая семантика / отв. ред. Д. Н. Шмелев. – М. : Наука, 1989. – С. 158

Ляшук А. В., заступник декана
Прикарпатського факультету
(м. Івано-Франківськ) Національної
академії внутрішніх справ

МОВА ПРАВА: НЕВЕРБАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Право є базовим соціальним регулятором, що забезпечує громадський порядок і громадську безпеку за допомогою офіційно закріпленої системи правил поведінки. У суспільстві право є символом порядку, рівності, справедливості, що у всіх своїх проявах існує у мовній формі. Юридичні приписи набувають функції нормативного правового регулятора лише тому, що фіксуються в офіційних документах.